



Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Tale

ved

Universitetsfesten,

i Anledning af

HANS MAJESTÆT KONGENS
Fødselsdag,

den 21^{de} September 1843,

af

Dr. Carl Emil Scharling

d. A. Universitetets Rector.



Kjöbenhavn.

Trykt hos Directeur *Jens Hostrup Schultz,*

Kongelig og Universitets - Bogtrykker.

Der gives Tider og Forhold, hvor Enhver, der rummer en ædel Følelse i sit Bryst eller er gjennemtrængt af en stor og vigtig Tanke, hvis almindelige Udbredelse og Anerkjendelse fremfor Alt ligger ham paa Hjertet, synes at maatte føle den største Lyst og Opfordring til at udtale, hvad der opfylder og bevæger hans Inderste, fordi han netop tør vente at finde Begunstigelser, som ellers sjelden i den Grad tilbyde sig. En saadan Leilighed er skjænket Den, hvem det tilfalder at føre Ordet i en Forsamling, hvis Dannelse tillader enhver Tanke at blive forstaaet, som har Ret til at blive det, enhver Følelse at blive fattet og tilegnet, som er udgaaet fra en sand og dyb Hjertets Bevægelse; til en Tid og ved en Anledning, hvor de forskjelligste Stemninger kunne forudsattes at samle sig i en Velvillie og Hjertelighed, som er den heldigste Betingelse for det talte Ords Virksomhed. Naar jeg derfor forhen ved den festlige Anledning, som idag atter har

samlet os, kastede et Blik paa den Kreds, som her skjænkede Taleren sin Opmærksomhed; naar jeg saae de mange udmærkede Mænd, hvis Liv er helliget Udforskningen og Udbredelsen af de høieste Ideer, af de ædleste, de vigtigste, de gavnligste Sandheder, eller hvis Stræben gaaer umiddelbart ud paa at skaffe disse Sandheder Realisation i det menneskelige Selskabs vidtforgreneede Organisme; naar jeg saae Videnskabens unge Fostersønner, dem, af hvis Dannelselse og Stræben Fremtiden venter at see de Forhaabninger virkeliggjorde, paa hvis Opfyldelse Nutiden maa gjøre Afkald; naar jeg saae alle disse forsamlede ved en Fest, hvor den Glæde var levende, som fremkaldtes hos dem ved at føle sig som Medborgere af samme Stat, under eet fælleds Overhoved, i hvem vi ære Landets Konge, Videnskabers og Kunstners Ven, al nyttig Virksomheds høie Beskytter: — da forekom det mig altid at høre til de skjønneste Rettigheder, som den Post skjænker, hvilken jeg i Aar har den Ære at beklæde, at skulle paa denne Dag være Universitetets Ordfører. Men nu, da Öieblikket er forhaanden, hvor Pligt kommer Önsket imöde, synes de samme Betragtninger, der forhen fremkaldte dette, at forandre sig til ligesaamange nedslaaende Be-

tænkeligheder. Thi hvad skulde *jeg* kunne sige, som ikke vilde finde langt bedre Talsmænd blandt dem, der nu ere Tilhørere? Hvilke ædle og opløftende Følelser vilde ikke ved deres Tale kunne skaffe sig lettere og virksommere Indgang til Hjerterne, end *mine* Ord ville formaae? Hvorledes kan jeg uden Ubeskedenhed haabe at fuldbyrde mit Hverv saaledes, som det er Dagens Fest værdigt? Ikkun een Tanke kan hæve mit Mod, at nemlig det Anliggende, hvis Sag jeg vil tale, er vigtigt nok til at forsmaae Understøttelse fra Talerens Side og kun behøver at fremstilles i usmykket Simpelt, for at gjøre det Indtryk, som maa antages at være den sidste og egentlige Hensigt af de Festligheder, hvormed Universitetet feirer sine Höitidsdage. Thi saasandt denne ikke kan være nogen anden, end at hos de Tilstedeværende skulle de Forestillinger og Følelser næres, bestyrkes, oplives, hvorfra al Virksomhed i Videnskabens og Kunstens, i Menneskehedens og Fædrelandets Tjeneste faaer sin höiere Indvielse, da veed jeg ikke, om blandt de Æmner, der her kunne tilbyde sig til nöiere Betragtning, noget skulde kunne vente en større Opmærksomhed, end det, der umiddelbart har til Hensigt at hævde hine Forestillingers og Følelsers Værd mod de An-

greb, for hvilke de i vore Dage ere udsatte. Skulde jeg feile heri, da vilde jeg kun have saameget mere Ret i at paastaae Vigtigheden og Nödvendigheden af at forhandle det.

Thi vel maa det vække Forundring, at Aar 1843 efter Christi Byrd kunde det anses vigtigt og nödvendigt at gjöre til Gjenstand for en Universitetstale, hvorledes *Videnskabens Tilværelse, Udvikling og Blomstren afhænger af den Aand og det Sindclag, som det er Christendommens Triumph at have udbredt i Verden*; — men hvo er her tilstede, som er uvidende om, at der nutildags prædikes en Viisdom fra Tage og Stræder, som idelig og idelig gjentager, at til de væsenligste Hindringer for den Culturs Udbredelse, hvortil Menneskeaanden har hævet sig i vore Dage, hörer den Magt, som Christendommen endnu udöver —? Det er ikke de gamle Deisters Klage, som her gjentages om al den Forfølgelse og Tyranni, om de Blodstrømme og de Elendigheder, hvis rædsomme og sørgelige Maleri saamange Blade af Kirkens Historie före os for Öie. Nei, man er saa rettfærdig at tilstaae det Eensidige i en Skildring af Christendommens Virkninger, som ganske bortvender Öiet fra det Held og den Velsignelse, som den har udbredt, og man indröm-

mer tildeels, at kun Misforstaaelse af Christendommens Væsen har foranlediget hine Menneskehedens Skjændsler, ja man søger at bevise sin Upartiskhed ved endog at erkjende Christendommen for *en af de vigtigste Factorer* i de Bevægelser, hvorved Menneskeaanden er ført hen til *det Punkt*, som den nu har naaet og hvor den omsider er kommen til fuldstændig Selvbevidsthed. Men her siges ogsaa dens Kald at være endt: forsaavidt den endnu vil gjøre Fordring paa at hævde nogen Indflydelse, maa den vises tilbage som en Magt, der miskjender, at dens Tid er omme. *Christendommen er Religion*: det er Hovedanklagen mod den. "Religionen" — hedder det — "besidder Sandheden i ufuldkomne Former, i Forestillinger og Følelser, medens Philosophien erkjender Sandheden i Sandhedens egen Form. Deraf Nødvendigheden, at Religion kun kan tillægges Værd som Overgangspunkt til den filosofiske Erkjendelse: hvor *denne* begynder, ophører *hinn*". Det er overflødigt at gjentage, hvad der allerede ofte er sagt til fuldstændig Oplysning om de forkeerte Begreber, som ligge til Grund for disse Paastande. Derimod er det her vigtigere at følge dem i deres Conseqventser. Altsaa, indrømmet, at Christendommen som *Theorie*

er et overvundet Moment, da hörer ogsaa den Aand og den Virksomhed, hvori den søgte sit *praktiske Udtryk*, til et forældet Udviklingstrin; og Philosophien har Ret, naar den roser sig af deels at have fundet, deels at være sysselsat med at opsøge nye Love og nye ledende Principer for den nærværende og fremtidige Menneskeheds Forhold og Tilstande. Hvilke ere da nu de Udsigter, som vise sig for *Videnskaben*, dersom den saakaldte moderne Verdensanskuelse skulde vinde Seir? Man forsikkrer os: de glædeligste i Verden; da vil den hele Søndersplittelsens og ulykkelige Bevidstheds Tilstand, hvori Christendommens Dualisme har sat Menneskeheden, ophøre; da ville de Lænker være sprængte, hvori den frie Videnskab hidtil har været bunden; Tankens Autonomie, Jegets Absoluthed vil da være bleven en af Alle erkjendt Sandhed. Men, *inden* denne gyldne Tidsalder opgaaer, viser der sig dog store Betæneligheder for dens Realisation. Vi høre endog blandt dem, der først i hiin Anskuelse finde Aandens fuldkomne Forsoning med sig selv, Tvivl opkastes om, hvorvidt Indholdet af den filosofiske Verdensanskuelse nogensinde kan blive alle Medlemmer af det menneskelige Samfund til Deel, og om ikke de Mange, der

ere berövede den videnskabelige Dannelselse, for stedse maae blive henviste til Religionens underordnede Standpunkt. Dog, de Modigere lade sig ikke standse ved denne Betragtning og finde netop deri Tidens Opgave, at overvinde denne Vanskelighed. Naar ikkun *Staten* — siger man — forstaaer sig selv og opfatter sig i sit sande Begreb, da vil den Bistand være overflödig, for hvis Skyld den endnu holder Religion og Kirke i Ære. — Og hvorledes skal *Staten* opnaae — det Höieste og Bedste — hvad den hidtil ikke fortroede sig til at frembringe uden Religionens Hjælp? Hvorledes skal den vinde Garantie for den offentlige Sædelighed? for sin egen Bestand? Det skal skee derved — er Svaret — at den angriber Usædeligheden og Forbrydelsen ikke blot udvortes ved *Politi* og *Justits*, men i deres Rod, ved dygtige Anstalter til Ungdommens Opdragelse; — derved, at den aabner den Voxne saamange Veie som muligt til Underretning om Menneskets Væsen, om dets Pligters Grund; — derved endelig, at den giver *Kunsten* Opmuntring og Leilighed til at foreholde *Borgeren* Idealer af skjön Menneskelighed. — Fortræffeligt! Men hvilke ere de Principer, som nu skulle være de ledende ved Ungdommens Opdragelse? Thi den gamle Grundvold er rokket;

det Sindelag og de Dyder, som Christendommen satte höiest: Tro paa en alfuldkommen, selvbevidst Gud, paa den individuelle Menneskeaauds evige Bestemmelse, ydmyg og hengiven Tillid til et viist Forsyns Styrelse af Verden, Selvbeherskelse, Selvfornægtelse, Troskab i Kjærlighed og Hengivenhed, — disse Dyder have den moderne Viisdoms consequenteste Tilhængere erklæret for *Romantikens* indbildte og phantastiske Drømme. Det skal kun være *nazarenisk* Fordom, at Aanden bör seire over Kjødets, thi Sjel og Legeme ere ligebyrdige; og ikke i Afsigelse og Selvfornægtelse, men i modig Tilkjæmpelse af alle jordiske Goder skal den frie Mand vise sin Villies Kraft. Fremfor Alt behöver derfor den *nye* Opdragelse en *ny Theorie*. Det mangler vistnok heller ikke paa Anviisning i Mængde, hvorfra den Voxne kan erholde Underretning om sine Pligter og deres Grund; men denne Mangfoldighed er selv en farlig Labyrinth; thi, uden at miskjende det meget Sande og Træffende, som i nyere Tid er yttret over hine Gjenstande, hvem kan det undgaae, at der behöves ikke ringe Skarpsindighed og en ved höi Dannelselse eller ved christelig Opdragelse styrket Fölelse, for ikke at blændes og vildledes ved den Sophistik, som snart under den philo-

sophiske Kæppe, snart under Digtningens lette Slør i vore Dage bestrider Ægteskabets Hellighed, Edens Ubrødelighed, Eiendomsrettens Ukrænkelighed og saamange andre Pligter, der hidtil have udgjort Grundpillerne i den gjældende sociale Orden og nødvendig maae gjøre det til enhver Tid! Men hvilke de Idealer ere af skjøn Menneskelighed, som opstilles af Kunstnere, der ere gjennemtrængte af den moderne Verdensanskuelses Aand, dertil kan det unge Frankrigs og Tydscklands Dramatik og Novellistik give oplysende, skjönt kun lidet opbyggelige Bidrag. Hvorpaa er det overhovedet, at de Reformatorer, som i vore Dage have gjort praktiske Forsög paa at indføre en ny Tingenes Orden istedet for den, der er opført paa Christendommens Grundvold, hvad er det, hvorpaa *St. Simon*, *Robert Owen*, *Charles Fourier* have villet støtte det moderne Samfund? Væsenlig for dem alle er den Bestræbelse, at ville betage de Lidenskaber, som foranledige Samfundets störste Onder, deres fordærvelige Indflydelse ved at *hellige* deres Tilfredsstillelse, at bringe den forstyrrede Ligevægt tilbage ved at *sanctionere Forstyrrelsen* og opstille en Samfundsorden, hvor Tilfredsstillelsen af den Enkeltes Lyster skulde lade sig forene med Alles Vel. Det er en ny Prædiken af det gamle

Evangelium om "*den velforstaede Interesse*", men i radical Aand. Medens den ældre Eudaimonisme var aristokratisk nok til at ville fastholde de Baand, hvilke Stat og Kirke have fundet nödvendige til at tæmme og tvinge Lidenskabernes vilde Udbrud, spotter dens yngre Datter Moderens Inconsequents og mener at kunne styre Verden udelukkende ved Glædens og Nydelsens Rosenlænker, men den seer ikke, at den, ustandset i sin Triumph, vil ved sin Anviisning före Menneskene til hiin vilde og dyriske Tilstand, hvor Livet er berövet alt Ideelt. Socialismen og alle de övrige i antireligiös Aand udkastede Forsög til at afvende de Farer, hvormed Pauperismen, Proletariernes stigende Antal, de commercielle Kriser, de lavere Almueklassers physiske og moralske Fordærvelse true den nuværende og de efterfølgende Slægter, ville ikke kunne naae deres Maal uden Omvæltninger, der ville bringe Selskabet og dets hele erhvervede Cultur til Randen af Undergang. Ikkunden ved rolig prøvende og forskende Videnskab, i christelig Aand ledede Statskunst vil kunne læge de Saar, som ere Virkninger af forgangne og nærværende Tidens Uretfærdighed, uden at Lægedommen bliver farligere, end Sygdommen; og kun den Kjærlighed, den Billighed, den Selvfornægtelse, som Christendom-

men prædiker, vil være istand til at udjævne de Kløfter som ingen menneskelig Statskunst, ingen, selv ikke efter den kløgtigste Theorie udkastet, social Orden vil kunne udfylde.

Dog, om end Christendommen har slaaet saa dybe Rødder i vore sociale Institutioner, at dens fuldkomne Oprykkelse vilde fremkalde disses Undergang, og om det end derfor maa ansees baade gavnligt og nødvendigt, at Kirkens Anseelse bliver staaende for Ungdommens og for den store Mængdes Skyld, hvad skulde da være til Hinder for Videnskabens *Udvikling og Blomstring*, naar dens *Indviede*, under Statens og Kirkens Beskyttelse, uafhængige af Religionens Indflydelse, søgte Sandheden og meddeelte hinanden Udbyttet af deres Forskninger? Har der ikke bestaaet Stater — om ikke uden Religion, thi saadanne kjender rigtignok Historien ikke — saa dog uden Christendom, hvor Videnskaberne blomstrede, ja i mange Henseender naaede en høi Grad af Udvikling? Staaer ikke overhovedet Videnskaben under sine egne Love, og hvor Sandheden, ikkun Sandheden i og for sig søges, hvad Magt ligger der da paa det søgende Subjekts Fromhed eller øvrige moralske Charakteer? Kjendes ikke dette tydeligt af, hvorledes saa-

mange Videnskaber, som have den høieste praktiske Nytte og staae i fjern Berøring med Menneskenes religiøse og sædelige Anskuelser, ligesom ved egen Magt drives frem til stedse større Fuldkommenhed, idet Mindste naar de under Samfundets Beskyttelse og dannende Indflydelse have naaet en vis Grad af Udvikling. — ?

Unægteligen — thi det vil være hensigtsmæssigst at besvare det sidste Spørgsmaal først — unægteligen gives der Viden og Kundskaber, som idet Mindste ingen umiddelbar Forbindelse have med hvad der er den egentlige Gjenstand for den filosofiske og religiøse Erkjendelsen, af hvor stor og umiddelbar Vigtighed de forresten kunne være til at understøtte Mennesket i den Kamp, han har at bestaae med Naturen og Forholdene. Men dog er det ikke destomindre først ved *hinn* Forbindelse, hvorved disse Kundskabers samlede Indbegreb kan gjøre Fordring paa Navnet *Videnskab*. Ikke ved deres practiske Nytte, men kun ved deres *theoretiske* Betydning, kun ved de Bidrag, de ere istand til at skjænke os til Indsigt i de Love og Kræfter, hvorpaa Alts Væren og Udvikling beroer, til Kundskab om den Grund og Kilde, hvorfra Tingene have deres sidste Udspring, ikkun derved kunne de godtgjøre deres Ret til

at henføres under Videnskabens Kategorie. Derfor har ogsaa den hele store Klasse af Naturkunderskaber, der nu indtage en saa høi Rang i det videnskabelige System, først siddigen kunnet naae denne Anseelse, fordi de tidligere enten kun bleve dyrkede for deres empiriske Anvendelses Skyld eller ikke havde naaet den Udvikling, som tillod nogen synderlig anden Benyttelse. Dog ikke blot paa Naturens, ogsaa paa Historiens Gebeet afhænger de forskjellige Kunderskabers *videnskabelige* Værd af det Forhold, hvori de staae til de sidste og høieste Spørgsmaal, som Menneskeanden forelægger dem. Vi ere alle, forsaavidt vi ere henviste til at indsamle visse af disse Kunderskaber, ikkun Arbeidsmænd, der berede Materialier til Videnskabens store sammenhængende Bygning, og kun forsaavidt vi arbeide med stadigt Hensyn til at styrke, udvide, forskjønne denne, kun forsaavidt ere vi *Videnskabens Dyrkere* i Ordets strænge og sande Forstand. Hvor der kan være Tale om Videnskabernes *Blomstring*, der er det kun, hvor de dyrkes med denne Stræben efter en altomfattende Erkjenden. Thi imellem den almindelige eller saakaldte filosofiske Erkjenden og de enkelte Videnskaber finder en gjensidig Afhængighed og Forbindelse Sted. Heller ikke er det Indsigt og Anerkjendelse af

denne Sandhed, hvorpaa det meest mangler vor Tid. Men derimod, hvorledes den almindelige og den særegne Erkjendelse kan være afhængig af en anden Magt, end af begges indbyrdes Forhold og Udvikling, det synes at høre til de Hemmeligheder, som gjentage sig til enhver Tid for dem, hvilke Skriften kalder "denne Verdens Vise". Og dog, ligesom Kunstværkets heldige Udførelse ikke ene er betinget ved den tekniske Færdighed, hvoraf Kunstneren er i Besiddelse, eller af det Stof, der staaer ham til Tjeneste, men langt væsenligere af den rene og ufordærvede, af den ædle og dannede Smag, han medbringer, af den Iver og Udholdenhed, hvormed han arbejder, af det opmærksomme, uforstyrrede, ufravendte Blik, hvormed han betragter det Enkelte i Forhold til det Hele: saaledes vil ogsaa Indflydelsen af den Aandens Klarhed, Sindets Frihed og sædelige Kraft, hvormed Videnskaben dyrkes, kjendeligst vise sig der, hvor der ikke saameget handles om enkelte underordnede Momenter, hvilke maaskee endda indbyrdes kunne udfylde og berigtige hinanden, men om en Alt omfattende, Alt overskuende og bedømmende Erkjenden. Der gives en til systematisk Conseqvents uddannet Betragtning af Verdens og Menneskenes Bestemmelse, hvilken strax forraader sig som den, der er ud-

gaact fra en eensidig, udelukkende paa egennyttige Drifters Tilfredsstillelse rettet Opmærksomhed: i den blive de enkelte Videnskaber nedværdigede til at være Midler for Erhvervelse, Betyggelse, Opfindelse af sandelig Lyst og Nydelse. Men der gives ogsaa andre Opfattelser af Livets høieste Anliggender, hvor Menneskets Opmærksomhed synes herskende rettet paa det Sande og Gode, og hvor dog Selvsyge, sandelig Træghed, Hovmod, Forfængelighed öve deres fordærlige Indflydelse, men kun skjule sig langt dybere. Exempler derpaa i Mængde frembyder de fromme Vildfarelsers, den vilkaarlige Gudstjenestes, den politiske Fanatismes Historie. — Er maaskee *Philosofen* unddragen Svagheds og Lidenskabs skuffende og bedrageriske Magt, fordi han hverken søger Ære hos Menneskene eller Belønning hos Gud? Der gives Fristelser, for hvilke nærmest store og høit begavede Aander ere udsatte, og de ere saameget farligere, som de optræde under Fuldkommenhedens og Uegennyttighedens Skin. Men et renere, et mere uegennyttigt Maal synes ikke at kunne gives, end Erkjendelse af Sandhed for Sandhedens egen Skyld. Og naar nu denne Stræben efter Tingenes Erkjendelse er kronet saavidt med Held, at et stort, et omfattende, et sammenhængende System er vundet,

hvis Sandhed synes at støtte sig paa sig selv og paa den Lethed, hvormed alle Phænomener i Himmelen og paa Jord finde deres Forklaring — hvilken Overvindelse hører der da til, for at erkjende, hvorledes der endnu staae vigtige Kjendsgjæringer tilbage, som ikke ville føie sig i Systemet; hvorledes Phænomener ere blevne overseete, som ligefrem vidne mod dets Rigtighed; hvorledes der endnu findes Problemer, som ikke ville lade sig løse! — Aar ere henrundne, Dage og Nætter maaskee i en Menneskealder under Forsknings og Tænkings sure Arbeide; og — Frugten deraf skulde være den Indsigt, at Veien var forfeilet, at den søgte Lösning dog ikke var funden, at Arbeidet atter maa begyndes paa ny? — Da træder Fristeren til og viser en lettere Udvei: ”Skyd de Kjendsgjæringer tilside, som ere gjenstridige; fornægt de Phænomener, hvis Virksomhed spotter din Forklaring; udfyld det Manglende og Ufuldstændige ved sindrige Combinationer!” — og, jo mere Forskeren stirrer paa sit Arbeide, der endelig syntes at have løst den Gaade, hvorpaa Aartusender grundede forgjæves, desto mere synes virkelig hine Kjendsgjæringer at unddrage sig hans Blik og tabe sig som Taagebilleder i det Fjerne; den Stemme, der taledes saa høit i hans egen Indre, i Folkenes Skjebne, i Menneskeheden Udvik-

lingsgang, forstummer efterhaanden; — men *Systemet fremstaaer fuldstændigt afrundet*; — *Natur og Historie maae afgive Vidnesbyrd om dets Rigtighed*; — hvor Begrebet mangler, træder Ordet i dets Plads, det veltalende, det stærke, det vittige, det *aandriige* Ord; — og med Haan og Spot nedslaaes de Modsigelser, som reise sig derimod. Dersom nu hvad der møder den store geniale Aand, som bryder Vei for de Andre, gjentager sig lige indtil de sørgeligste Forvildelser og indtil den latterligste Carrikatur hos den hele Mængde af underordnede prøvende og forskende Aander, der, forbausede over den Tankens Kraft, den Kundskabens Omfang, den Overbeviisningens Sikkerhed, som udtaler sig i Systemets Fremstilling, tiljuble det Bifald i samme Forhold, som dets positive Grundvold stemmer med deres egne Tilböieligheder, dets Mangler ere de samme, hvoraf de selv lide, uden at kjende deres aandelige Fattigdom: — da vil det klarligt vise sig, at Opfordringen: ”Sög Sandheden! sög ikkun Sandheden i og for sig!” ikke har noget større Værd, end den abstracte Forskrift: ”Opfyld Pligten, Pligten ene og alene for dens egen Skyld”. Reglen er al Ære Værd — og dog er det med hiin Opfordring til Lösen, at den Viisdom, der for Öieblikket vil være i den absolute Sandheds

Besiddelse, er bragt til det Punkt, hvor den af Frygt for Virkningerne af sin Erkjendelses almindelige Udbredelse, maa ønske sig Ret til at bestaae som esoterisk Viisdom, og, i Modsigelse med sig selv, hemmeligt kaster et længselsfuldt Blik tilbage til den Tid, da Menneskeværdighed nægtedes den største Deel af Samfundet, og kun faa Udvalgte vare i Besiddelse som af Jordens, saa af Aandens højere Goder.

Men den Forsker, der er gennemtrængt af Evangeliets Aand, vil som hiin vor Tids ædle Kirkefader forsmaa at være en eensom "Privilegeret" iblandt Brødre; allerede *Kjærligheden* til disse vil ikke tillade ham at antage en Sandhed, som maa indskrænke sig til den lærde og dannede Deel af Selskabet, for at kunne være Slutningsresultatet af Videnskaben, om den end kan være et nødvendigt Gjen-nemgangspunkt for den gennem Vildfarelsers Modsætninger til Maalet stræbende Menneske-aand. Med den Christnes *Tro* paa en alvidende, hellig og trofast Gud er ogsaa den Vished forbunden, at Mennesket er bestemt til Sandhedens Erkjendelse; men Evangeliet har tillige henvendt hans Blik paa den bedrageriske Fjende, han bærer i sin egen Barm; og i ydmyg Følelse af, hvormeget han endnu staaer under

denne Magts Indflydelse, vil han finde den stærkeste Opfordring til ny og gjentagen Prøvelse af sine Forskninger, jo mere deres Resultater afvige fra de Love, som ere indprægede med uudslettelige Træk i den menneskelige Bevidsthed. Ved *Haabet* om et Hiinsides, hvor det, som han ved al Anstrængelse kun erkjendte stykkeviis og dunkelt, skal opgaae for ham i Sammenhæng og Klarhed, fristes han ikke til at smykke Tilværelsen dennesides med den bedragerske Herlighed af en Viden, for hvilken al Væren er klar og gjønnensigtig. Han veed, "at, om Følelsen ikke kan *bevise*, kan Begrebet ikke *gjøre salig*", og derfor er Livets Værd ikke indskrænket for ham til en *enkelt* af dets Former; men som han henter Videnskabens Indhold fra Livet i dets hele Mangfoldighed, saaledes finder han Bekræftelse for dens fulde Sandhed i dens Virksomhed til at oplyse, forædle, forherlige Individets og Samfundets *hele* Tilværelse. Kun af den Forskning, der pleies af *Troens*, *Haabets* og *Ejærlighedens* Genier, vil derfor en Videnskab kunne udvikle sig, der stedse vil skyde rigere og skjønnere Blomster! — — —

Ikke til at nære et forkængeligt Sind hos Videnskabens unge Dyrkere, men for at vise Paaskjønnelse og Anerkjendelse af deres roesværdige Stræben, er den Foranstaltning truffet,

at de Studerende, som have beviist Kundskab, Flid og Talent ved at besvare de ved Universitetet aarligen fremsatte Priisopgaver, paa denne høitidelige Dag modtage det Hæderstegn, som Kongen og Fædrelandet dertil har bestemt som Belønning. Over de i forrige Aar opgivne Æmner ere kun fire Besvarelser indkomne; over Opgaven i Theologie, i Mathematik, i Chemie, i orientalsk Philologie; men alle fire ere ifølge de offentligen meddeelte Bedømmelser fundne værdige til den udsatte Priis. Til at modtage denne indbyder jeg da hine fire Afhandlingers Forfattere, nemlig *Jens Christian Juulsgaard Gammeltoft*, Candidat i Theologien, Forfatter til den theologiske, *Johan Peter Buch*, Candidat i Philosophien, Forfatter til den mathematiske, *J. Rink*, Candidat i Philosophien, Forfatter til den chemiske Afhandling, og *Viggo Fausbüll*, Studiosus Theologiæ, Forfatter til Afhandlingen i orientalsk Philologie. — Dette Hæderstegn skal være et Vidnesbyrd om det Bifald, hvormed Fædrelandet betragter Deres Stræben og en Opmuntring til videre Fremgang paa den betraadte Vei. Det mangler i vor Tid ligesaalidt som nogensinde paa dem, der attraae Ærens Laurbær, men kun Faa have Mod og Udholdenhed til at søge dem paa de høie og steile Steder, hvor de voxe. Men af dem, der alle-

rede i ung Alder have givet Vidnesbyrd om, at ikke mindre Kræfter end Villie staae til deres Tjeneste, for gjennem Vanskeligheder at stræbe frem til Sandhed, af deres Stræben for Fædreland og Videnskab love sig stedse herligere Frugter. Held og Lykke til Deres fremtidige Bestræbelser!

Men idet Tanken saaledes føres hen til de understøttende og opmuntrende Anstalter til Videnskabeligheds Befordring, vender den naturlig tilbage til *Han*, hvis høie Beskyttelse Universitetet som enhver vigtig Anstalt i Staten skylder, at det kan udfolde sin Virksomhed overensstemmende med sin Hensigt. *Kongens* Fødselsdag er altid Landets Borgere en vigtig og dyrebar Dag; men endnu mere betydningsfuld bliver den for Universitetet og Alt, hvad der deler Interesse for Videnskaberne, naar *Den*, der bærer Kongekronen, ogsaa er smykket "med Musens Blomsterkrone". Til *Han* vende Videnskabernes Dyrkere sig med Tillid og Haab; thi *Han* forstaaer deres Stræben og agter dens Værd; men heller ikke vil *Kongens* Virksomhed finde erkjendtligere Paaskjønnelse, end af dem, der under *Hans* skjærmende Scepter nyde den Lykke, at kunne hellige deres Liv til Forsknings og Betragtning stille, men ædle og velsignelsesrige Virksomhed. Jo mere Priis de sætte paa

liin Lykke, desto varmere og inderligere op-
 stige deres Önsker om Held og Velsignelse
 for *Ham*, i hvis Virksomhed, paa Grund af
 hans ophöiede Stilling, ligesom concentrerer sig
 den Kamp, der maa strides med Virkelighedens
 mange og vanskelige Forviklinger for at skaffe
 de Ideer Seir, hvilke Videnskaben opstiller til
 Maal for Samfundets Bestræbelser. Derfor an-
 raabe vi paa denne höitidelige Dag Guds Naade
 og Velsignelse over vor Konge, ***Christian
 den Ottende***, og bede Gud at skjænke ham
 Viisdom, Kraft og Held i Udförelsen af Alt, hvad
 der kan fremme Fædrelandets Vel. Vi nedbede
 Fred og Lykke over *Hende*, der deler Thronen
 med *Ham*, vor ophöiede Dronning *Caroline Ama-
 lie*; over Hendes Majestæt Enkedronning *Marie
 Sophie Frederikke*, over Deres Kongelige Höi-
 heder Kronprinds *Frederik Carl Christian* med
 Kronprindsesse *Caroline Charlotte Mariane*,
 Prinds *Frederik Ferdinand* med höie Gemalinde
 Prindsesse *Caroline*, og over det hele Konge-
 lige Huus. Gud velsigne Danmarks Konge og
 Folk, og lade dem eendrægtigen understötte hin-
 anden til alt Ædelt og Godt!

